

Jaar-jaaru Aayaat Ñeent-fukk ak Ñent bi ci Number Juróom-ñaar

Fukk ak Ñaar-fukk ak Ñaar

Jeff Pippenger
2026-04-04

Dañeel sapitër fukki ak benn, saar fukk ak juróom-benn ak saar ñaar-fukk ak ñaar, ñoom ñaar ñépp dëppoo nañu ak yoonu Dibeer buy ñëw lu gaaw. Matug saar fukk ci atum 1989 jur na xarey Ukreem ci 2014, ni ko xetu xareb Rafiya tegtal matug saar fukk ak benn ci 217 B.K. Saar fukk ak benn ba saar fukk ak juróom-benn mooy itam saar fukk ak benn ba saar ñaar-fukk ak ñaar; noonu itam, jaar-jaaru nettali bu nëbbu bu saar ñent-fukk, ni ko tegtale ci saar yi fukk ak benn ba fukk ak juróom-benn, dees na ko itam tegtale ni muy jaar-jaaru saar fukk ak benn ba ñaar-fukk ak ñaar. Jaar-jaaru nettali bu nëbbu bu saar ñent-fukk dees na ko tegtale ci saar yi fukk ak benn ba ñaar-fukk ak ñaar.

Sàpp yi fukki ak benn ba fukki ak ñaar

Jaar-jaar bu nëbbis itam itam feeñ na itam ci sarax yi fukki ak benn ba ñaar-fukk ak ñaar ci Génesis, Matthieu, Révélation ak The Desire of Ages. Ñeenti seede yu sarax “fukki ak benn ba ñaar-fukk ak ñaar” yooyu ànd nañu ak jaar-jaar bu nëbbis bi, ndaxte jaar-jaar bu nëbbis bi mooy ay aaya fukki ak benn ba ñaar-fukk ak ñaar ci Daniel fukki ak benn. Digg baat bu ñeenti seedey yooyu dafa mas a ngi xamle màndarga kóllère gi, tàmbalee ak kóllèreg dee ga, gi Nimrod di tegtal ci sarax bi fukki ak benn ci Génesis, ba noppi ci jigéen ju moykat ju Room ci sarax bi fukki ak juróom-ñaar ci Révélation.

Fukk ak juróom-ñaar

Ndaxte ci Matye rekk, ñeenti seede yi jëfandikoo ay waajur gu nekk ngir wone ne saar 17 mooy diggu jamono ji ñuy mel. Nimero 17 feeñ na itam ñetti yoon ci ñetti waxi waxkat yu am ñaar téeméer ak juróom-fukk at yu tàmbalee ci 457 B.C., 64 ak 1776. Ñaari rëdd yooyu, (bu njëkk bi ak bu mujj bi) dañuy wone ab diggu-jamono bi ba rëdd bu njëkk bi ci 457 B.C. jeexee ci 207 B.C. te rëdd bu mujj bi ci 1776 di jeex ci 2026. 207 B.C. nekkoon na ci diggante xare yi Raphia ak Panium, te 2026 mooy waxtu diggante nguurug mujjaay bi ci President bu mujj bu États-Unis.

Ci biir ñaari téeméeri ak juróom-fukk at yi ñetti, Ptolemy nguur na fukk ak juróom-ñaari at. Am na fukk ak juróom-ñaari at diggante 313 ak 330 ci rëdd-u Nero, te amoon na itam fukk ak juróom-ñaari at diggante xareb Raphia ci atum 217 B.C. ak xareb Panium ci atum 200 B.C. Ñetti ci ñeenti seede yi nekk ci saar yi fukk ak benn ba ñaar-fukk ak ñaari, diisale nañu seen diggandoo bu wóor ci saar yi fukk ak juróom-ñaari. Kon nag, jaar-jaaru nettali bu nëbbu bu aaya juróom-ñeent-fukk bi, aji nañu ko ci aaya yi fukk ak benn ba ñaar-fukk ak ñaari ci benn saar boobu, te ñeenti seede yi ci saar yi fukk ak benn ba ñaar-fukk ak ñaari mengook nañu ak yooyu aaya yu mel ni. Matug kenn ku nekk ci ñetti waxi yonent yi ñaari téeméeri ak juróom-fukk at, mengook na

ak benn jaar-jaar boobu sax. Digg bi lañuy fésal ni ab waymark, te rawatina dees na ko xàmmi ni mooy màndarga kóllère gi ak màndargu tëj gi ci nit ñi Yàlla.

Danyeel Fukk

Ayaat juróom-ñaareel, fukk ak bennel ak fukk ak ñaareel yi ci Daniel saar fukk ak ñaar dañuy won jamono ju mujj ji ci téjukaayu ñetti téeméeri ak ñeent fukki junni ak ñeenti junni. Ayaat juróom-ñaareel bi mooy xamle 31 Desàmbar 2023, ayaat fukk ak ñaareel bi mooy xamle 18 Sulet 2020. Tasare gi ci ayaat juróom-ñaareel bi, gi jeexee ci 31 Desàmbar 2023, te tàmbalee woon ci 18 Sulet 2020, dañu koo tektaloon ci alfa ak omega bi ci ñetti aaya yu waxtu-yonent yi nekk ci Daniel fukk ak ñaar. Ayaat bi ci digg, bu 1,290 at yi, mooy xamle jaar-jaaru 1989 ba ci yoonu dibeeri bésu Dimaas bi di ñew léegi, ni 30, te topp 1,260 ba ci tëjub waxtu nattu nit ñi. Ñetti fukk at yi di tektal maggi sërinyag bi ci ñetti téeméeri ak ñeent fukki junni ak ñeenti junni, te 1260 at yi di misaalal ñeent fukk ak ñaari weer yu misaal yi ci Pexé bu bees 13.

Yëgle wax yu am 30 tegu ci toppu ak junni ak juróom-benn téeméer ak juróom-benn fukk at mooy màndargaal yëgle ñaar-jàmму kóllère bu Ibraayma ak Pool ci 400 ak 430 at. Diggante bi nekk ci ñetti aaya yu jamono yi ci Daniel fukk ak ñaar dafa teewlu ci njubëlu ñaareel-fukk ak ñetteel araf bi, te it di dëggal kóllère gi ak tëj ga ci kaw téeméeri ñeent fukk ak ñeent junni nit ñi. Ñetti aaya yooyu itam dëppook nañu ak jaar-jaaru nettali bu nëbbu bi, te yokk beneen seede ci nekk gu ndëgëm gu diggante bi di màndargaal kóllère gi.

Nawet ak Lëgëy

Ci kaw yépp, war nanu boole ñetti seede yi ci bëgg-bëggu noppalu gannaaw ak bëgg-bëggu waa kër gu njëkk yi nekk ci Leviticus ñaar-fukk ak ñett, te sukkandikoo leen ak boole leen ak jamonoy Pentecôte bi ci taarixu bant ba. Foofa sareet bi mooy ñaar-fukk ak ñett, te loolu mooy misaalu liggéeyu Almasi bi ci jotale. Sareet bi defoo ak ñeent-fukk ak ñeent aaya, te ci misaal mu ngi tekki 22 Oktoobar, 1844. 22 Oktoobar dafay tekki 22 fan ci Oktoobar, tambalee ak bés bu njëkk ba agsi ci bés bu ñaar-fukk ak ñaar, noonu di yëngu ak ndigal yi war a dëggal alifbe Ebrë. Oktoobar nag, ndaxte mooy weer wu fukk, bu ñu ko fésalee ak bés bu ñaar-fukk ak ñaar, mu yem ci 220.

Ci kalandare Ebraayik ba, fukki fanweeri ñaar-fukk ak benn ci weeru juróom-ñaareel bi mooy Bésu Njotugu Yàlla, te fukki yoon juróom-ñaari mooy juróom-ñaar-fukk, luy misaal waxtu nattu. Ñaari junni ak ñetti téeméeri at yi jeex nañu ci 1844 bi malaaka bu ñetteel bi agsee, ni ko misaale woon ndigal bu ñetteel bi tàmbale diggante bi. Fekk nañu woon juróom-ñaar-fukki ayu-bés yu ñu dogaloon muy waxtu nattu, ba noppi ñu jagleel ko Israeel gu mag gi ci njàlbéenu 2,300 fan yi, te ci jeexitalu fan yooyu, waxtu nattu bu Israeel gu xel bu jamonoy tey bi dafañu ko tegtal ci bés bu fukki fanweeri weeru juróom-ñaareel bi, te loolu yem na ak juróom-ñaar-fukk. 22 Oktoobar 1844 day misaal yoonu Dibéer bu bëgg a ñew léegi, te foofa la juróom-ñaar-fukki at yu misaal yu waxtu nattu di jeexeel ci Adventism bu Bésu Noflaay bu Juróom-ñaareel bi, ni mu ko woon ci Yawut ya bi ñu sànniyoona Stefaan ay doj.

1844 moo ngi di tegu beneen jamono bu ñaari malaaka ñewée, ñaareel bi ca njëkk déception ba, ak ñetteel bi ca déception bu mag ba. “44” moo ngi tey tekki benn yëgle gu ñaari wàll, ni ko aaya

ñaar-fukk ak ñeent ci Daniel fukki benn di ko tegtal ci xibaar yi jóge penku ak bëj-gànnar. Léwituik ñaar-fukk ak ñetti am na ñeent-fukk ak ñeent aaya yu séddale màggal yu sell yi ci noor ak ngóob. Aaya yooyu ñeent-fukk ak ñeent dañuy tegtal benn yégle gu ñaari wàll. Ñaari waxtu yi dañu leen di tegtal ak ñaar-fukk ak ñaar aaya ku nekk, ba tax màggal yi ci noor ak ci ngóob ñoom ñépp dañuy tegtal ñaar-fukk ak ñaar araf yu kalandaryu Ebrë. Bu ñaari seede yooyu yu ñaar-fukk ak ñaar aaya booloo, booles ko ak waxtu Pentekot bi, dañuy jur benn taxawaayu ñetti jéego.

Jëfandikook bu njëkk bi mooy ab màndarga yu ñetti xaaj toppoo ak juróom fan, ni ko mel nekk ci mujj gi ci ñetti màndarga yi. Màndarga bu digg ba mooy ñetti-fukk fan yi Kirist di jàngle kanam ak kanam ak ñi ñuy diiwal ngir ñuy saraxalekat ci liggéey bi ci kërce gu not. Leweer gu ñaar-fukk ak ñetti bennoo na ak jaar-jaaru nettali bu nëbbu bu aaya gu ñeent-fukk.

Digg-dëpp yoo digg bi

Diggante bopp ñaar-fukk ak benn ba ci ay-benn-fukk ak ñaar ci Génèse mooy saraxu ay-benn-fukk ak juróom-ñetti, fa ñaareelu jëfandikoo ci kóllëre bu ñetti xët yi ak Ibraam ak tektal xaraf bu jëfandikoo ngir xarafal ñaareelu bopp, maanaam xaraf gu ñu koy wax séggo, ñu dogale ko. Diggante bu dëgg-dëgg bu mboolem aaya yi nekk ci ay-benn-fukk ak benn ba ci ay-benn-fukk ak ñaar mooy Génèse 17:22:

Waaye sama kóllëre dinaa ko taxawal ak Isaaxa, mi Saara di la ko jur ci jamono jii, ci at mi ñëw. Noonu mu bañ a wax ak moom, te Yàlla yéeg, bàyyi Ibraayma. Génèse 17:22.

Yàlla tàmbalee wax ak Ibraaima ca benn aaya ba, te Mu jeexal waxtaanam ca ñaar-fukk ak ñaar aaya ba; noonu nag, waxtaan wépp wu kóllëreg xaraf-góll gi ñu bëccëg dajale ci biir xalis wàccu-yëngu gu yonent gu ñaar-fukk ak ñaar arafi alifbaa Héber, fekk wàllu mbir mi ci ñaar-fukk ak ñaar aaya yooyu mooy jëf ju xaraf-góll, bi war a am ca bés bu juróom-ñetti ba. Diggante bi walla pegtalu bi ci pàccu Njálbéen ga mooy jukkoo kóllëreg Yàlla ak ñi téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent junni, ni ko xaraf-góllu Ibraaima teewloo. Diggante sàppeef yi ci Génèse, li jëme ci sarax bu ay sapit nekk ci sarax yu fukk ak benn ba jëm ci ñaar-fukk ak ñaar, mooy sarax bu fukk ak juróom-ñaar; te diggante bu mat sëkk ci sarax bi mooy aaya bi ñaar-fukk ak ñaar, fa Yàlla bàyyi waxtaanam gu kóllëreg ak Ibraaima, noonu di tēnk diggante bi ci biir xalis alifbaa Héber bu ñaar-fukk ak ñaar araf. Te diggante bu ñaar-fukk ak ñaar aaya yooyu, ci dëgg-dëgg, mooy aaya bu fukk ak benn.

Te ngeen ngeen jëfandikoo yaramu seen maxa; te loolu dina doon màndargay kóllëre gi nekk ci sama diggante ak yeen. Njálbéen 17:11.

Diggante ñaari wàll yu ñent yi ci ay saar yu fukki benn ba fukki ñaar ñaari ci Biibël bi, dañuy ëmb ñetti aaya ngir matal xalaatu digg bi.

Lii mooy sama kóllëre, li ngeen war a sàmm, ci sama diggante ak yéen ak sa askan wi lay topp: góor bu nekk ci seen biir dañu koy xaraf. Te ngeen war a xaraf yaramu seen boppu góor; te loolu dina doon màndarga kóllëre gi ci sama diggante ak yéen. Ku am juróom-ñaar fan ci yéen, dañu koy xaraf, góor bu nekk ci seen xetu gi, ki juddoo ci kër gi, mbaa ki ñu jënd ak xalis ci nit ku dëkk ci bitim-rew, kooku du ci sa askan. Génèse 17:10–12.

Màndargaay mooy màndute, buy tegtal ràññee. Bind bi dafay wax ci ràññee yi, ñoom ñoo di téeméeri ñent-fukk ak ñent-ñaar junni. Góor-gu ndaw ga dafa waroon a yar ci juróom-ñaar fan, ni kóllëre Noowe woon ak juróom-ñaar xol yi nekkoon ci gaal ga; noonu, limu juróom-ñaar jëfandikoo nañu ko ngir boole kóllëreg Noowe ak kóllëreg Ibraayma. Ñoom war nañu nekk Filadelfiyaan, ndaxte war nañu a yar, te Pool moom mooy wax ne loolu mooy màndargay daajug yaram wi ci bant bi. Bu ñu daajee yaram wi ci bant bi, Yàllaayte Krista nekk na ci biir; te boole boobu mooy ràññee bi. Ndax ni Jigéen ju White waxe ne: “Bu melokaanu Krista feeñee bu mat ci ay doomam, dina dellusi ngir ñoom.”

“Jikko nit ku nit ñàkk te ñaaw na, te Yàlla ju sell ji àtte ko ci njub. Waaye, defees na waajal ngir bàkkaarakat bu tuub, ba mu man a jote baalug bàkkaar ci ngëm gi mu am ci jébbale jotale bi Doom ju amul moroomu Yàlla ji def, te mu gis yoonal, jote nangu ci njabootu asamaan, te nekk ndonoy nguurug Yàlla. Coppiteg jikko mooy lu Xel Mu Sell mi di def, di liggéey ci nit ki, di dugal ci moom, mel ni mu ko bëgg te nangu ñu ko ko defal, benn nature bu bees. Nataalu Yàlla dellu ci bakkan bi, te bés bu nekk yiw moo koy dooleel te yeesal ko, ba mu man, gën a matal bés bu nekk, wone jikkoy Kirist ci njub ak sellaay gu dëgg.”

“Diw bu ñu soxla lool te ñiy wone ni ay jàñq yu ñàkk xel lañu, du dara juñuy solo ci biti. War nañu yóbbu dëgg bi ca bérabu sellu xol ba, ngir mu setal ko, sellal ko, te tàggat ko. Du xalaat-rek lañu soxla; li ñu soxla mooy njàngale yu sell yu Injil bi, yi dul ay njàngale yu wóorul walla yu tasaaroo, waaye ay dëgg yu dund, yu jëm ci njariñ yu ba fàww, yu féete ci Kirist. Ci moom la ténk bépp tëralin wu mat sèkk wu dëgg Yàlla. Muccug bakkan bi, jaarale ko ci ngëm ci Kirist, mooy suuf ak kenkeñu dëgg bi. Ñi di jéfe ngëm gu dëgg ci Kirist di ko wone ci sellug jikko, ci déggal yoonu Yàlla. Xam nañu ne dëgg bi ni mu nekke ci Yeesu dafay jot asamaan te pegu ba fàww. Degg nañu ne jikkoy Kiristen bi war na màndargaal jikkoy Kirist, te fees ak yiw ak dëgg. Ñoom lañu di jox diw gu yiw, guy dundal leer gu dul fey mukk. Xel mu Sell mi nekk ci xolu gëmkaat bi, daf koy matal ci Kirist. Du firnde gu wér ne góor walla jigéen nekk na Kiristen ndax dafa wone yëg-yëg yu xóot bu nekk ci xalis yu yëngu. Ki mel ni Kirist am na ci bakkanam benn mbir mu xóot, mu dëgg, tey sax ci muñ; waaye itam am na xam-xam ci ay néewam, te du nax boppam mbaa Seytaane réerloo ko, ba tax mu wéeru ci boppam. Am na xam-xam bu baax ci Kàddug Yàlla, te xam na ne mu wóor rekk su fekke mu jox loxoom ci loxoy Yeesu Kirist, te sax ci téye ko bu baax.

“Jikko feeñ na ci jamono ju metti. Bi baat bu dëgg te jëkkéré jàppandoo ci guddi génne ba waxee ne: ‘Xoolleen, boroom séy bi ngi ñëw; génneleen ngir daje ak moom,’ janq yu nelaw ya yéewuñu ci séen nelaw, te feeñ na kan moo defaroon boppam ngir xew-xew boobu. Ñoom ñépp ñaar ñi jàpp na leen ci lu ñu seetewul, waaye kenn dafa woon waajal ngir jafe-jafe ja, te ki ci des fekk nañu ko ne waajalul woon dara. Jikko feeñ na ci xalis yi. Jafe-jafe yi dañuy génne li jikko gi dëgg-dëgg di. Benn musiba bu gaaw te kenn seetewul, walla deewu ku jege, walla benn jamono ju metti, benn feebar bu ñu yaakaarul walla metit bu xol, mbaa dara lu tax bàkkan bi di daje ak dee jëm kanam-ak-kanam, loolu dina génne li nekk ci biir jikko gi dëgg-dëgg. Dina feeñ ndax am na mbëggeel gu dëgg ci diggante digeb Kàddug Yàlla ak bàkkan bi. Dina feeñ ndax bàkkan bi yéeg na ci yiw, ndax am na diw ci ndab li ak lamp bi.”

“Njàngat yu metti ñëw na ci ñépp. Nan lanu wara doxale sunu bopp ci biir nattu ak seetlu yu Yàlla? Ndax sunuy lamp dinañu fey, walla ndax danuy sax di leen taal? Ndax nu waajal nañu sunu bopp ngir bépp mbir mu xaw a am, jaarale ko ci sunu jukkoo ak Kooku fees dell ak yiw ak dëgg? Juróomi jigéen yu xel yi mënulñu woon jox juróomi jigéen yu ñàkk xel yi seen jikko. Jikko war nañu koo sos nu nekkenn ci sunu bopp. Mënul jàll ci keneen, doonte boroom bi nekk naa sax di bëgg a def sarax boobu. Am na lu bare lu nu man a def ngir sunu moroom yi, fekk yërmande sax na di yàgg. Mën nañu tegtal jikko Kris. Mën nañu jox artu yu takku ci ñiy réer. Mën nañu yedd, mbugal, ak muñ gu yàgg ak njàngale mépp, di yebal xol bi njàngale yi Mbind mu Sell mi. Mën nañu wone yërmande gu jóge ci xol. Mën nañu ñaanandoo te ñaanalante. Ci dund gu wóor te xoolat, ci sax ci wax ju sell, mën nañu joxe misaal bu wone ni Kiristaan war a doon; waaye kenn mënul jox keneen melokaanam ci jikko. Na nu xalaat bu baax ne dees na nu musal, du ni kurél wala mbooloo, waaye ni nit ku nekk. Dees na nu àtte ci jikko ji nu sos. Lu wérul la bàyyi waajal bakkan bi ngir ba fàww, te di yéexal a def jàmm ak Yàlla ba ker gi nit di dee. Ci mboolem jëfandikoo yi guddi ak bëccëg ci dund, ci xel mi nu di won, lañuy dogale sunu àtte bu fàww. Kooku mat a takku ci lu gën a tuuti, mat na it ci lu bare. Su fekke ne def nañu Kris muy sunu royukaay, su nu doxoon te liggéey ni mu nu won misaal ci dundam moom ci bopp, dinañu man a dajje ak yéemu yu màgg te ragalukaay yi dinañu dikk ci sunuy xew-xew, te wax ci sunu xol: ‘Du sama coobare, waaye sa bos la na am.’”

“Ci jamonoy yoon wi nuy dund la, mooy jamonoy nattu gi, la war a nekk ak xel mu dal te xalaat bu baax ci sart yi jëm ci mucc, te dund ci ni ko kàddu Yàlla teggee. War nañu jàngal sunu bopp te yore ko ci melo mu jub, waxtu bu nekk ak bés bu nekk, ci yar gu teey ngir matal bépp wareef. War nañu xam Yàlla ak Yeesu Kirist mi mu yónni. Ci bépp nattu, sunu ndam la nu mana wut ci moom mi wax ne: ‘Na ku ko bëgg jàpp sama doole, ngir mu def jàmm ak man; waaye dina def jàmm ak man.’ Boroom bi nee na ne gëna bëgg a nu may Xel mu Sell mi, lu ëpp ni wayjur yi bëgg a jox mburu seen doom yi. Kon nag nañu am diwlinu yiw ci sunu ndab ak sunu lamp, ngir bañ a fekk ne boka nanu ci ñi ñuy wone ne ay janq yu ñàkk xel lañu, yi waajaluwul woon ngir génn ne jëmeet boroom céet bi.” Review and Herald, September 17, 1895.

Sàndarey téeméer ak ñeent fukki junni ñett-fukk ak ñeent, ñi ñu misaale woon ci xarafug Ibraaima ak juróom-ñaar ci nit ñi nekkoon ci gaal ga, mooy janq yu xelu yi ci léebu ba, ñi di wone bu mat sikkitug Kirist ci jafe-jafe ju di ñëw lu yàggul. Loolu moo tax mu yemu ne Sœur White jeexal bind bi ci wax ji mu jélee ci Esayi, ndaxte mooy benn xel wu jëm ci jamono ji ñuy tëj ci ñi téeméer ak ñeent fukki junni ñett-fukk ak ñeent.

Bés bu nekk, woyleen ko ne: Toftalu bii buy meññ bii xonq. Man, Aji Sax ji, maa ngi koy sàmm; di naa ko noppal saa su nekk. Ngir kenn bañ koo lor, di naa ko sàmm guddi ak bëccëg. Mer amul ci man; kan moo man a tax ñax ak xeer yi di ma dajje ci xare? Dinaa jaar ci seen biir, di naa leen lakk benn. Walla na ku ko bëgg jàpp sama kàttan, ngir mu def jàmm ak man; waaw, dina def jàmm ak man. Moo tax ñi bawoo ci Yàqoob dinañu sax, Israa’el dina saxar te meññ, ba feesal kanamu àddina ak meññam. Ndax dafa ko dóor ni mu dóoroon ñi ko dóor? Walla ndax dafa ko rey ni ñi mu reyñu, ñoom lañu rey? Ci natt, bu mu saxee, yaa ngi koy yëngal ak yoon; mu taxawal ngelawam bu tar bésu ngelaw gu penku. Moo tax tooñu Yàqoob dinañu sellal; te lii mooy bépp meññu dindi ay bàkkaaram: bu mu defee bépp doj yu sarxalukaay bi

mel ni doj yu xonq yu ñu dóor ba tas, xeeru garab yi ak nataal yi duñu taxawati. Waaye dëkk ba ñu bëroon taar dina ne xáll, kër gi di dëkkukaay dinañu ko bàyyi, ba mu mel ni màndiñ; fa la wëru bi di lekk, fa la di nelaw, te lekk ay cari garabam. Bu ay car ya wowee, dinañu leen dagg; jigéen ñi dinañu ñëw, lakk leen ak safara; ndaxte mooy xeet wu amul xam-xam. Moo tax ki leen bindul du leen yërëm, te ki leen sàkke du leen won ngërëm. Esayi 27:2–11.

“Bésu ngelawaaru penku bi,” bi ñu di setal tooñu Yàqub, te beneen xeetu “nit ñi amul xam-xam” di ñu dajale leen te lakk leen, mooy waxtu téj biir giir ñaari fukki junni ak ñeenti junni. Ci jamono jooju, ku bëgg a def jàmm ak Almasi bi, man naa ko def; waaye yëngu-yëngu yu mujj yi gaaw nañu lool.

Saraxalekat yi dañoo war a am ñetti-fukk at ci seen tàmbali liggéey, te ñetti-fukk ak ñeent junni yi ak ñeent téeméer ñent-fukk ñeent yi mooy buurug saraxalekat yu Piyeer, yi di yeesal kóllëreg ak Yàlla ci fan yu mujj yi.

Yeen itam, ni ay doj yu yaram, ñu ngi leen tabax muy kër gu xel, di saraxalekat yu sell, ngir jébbal saraxi xel yu neex Yàlla ci Yeesu Kirist. 1 Piyeer 1:5.

Saraxalekat yañu leen waajaloon ngir ñu liggéey ci biir benn saraxu diiw gu juróom-ñaari fan; moo tax limu juróom-ñaari fan nekk màndarga ci saraxalekat yu ñu diiw, yi nekk ci biir gaal gi.

Yetu Aaron

Saraxale bu ñaari-fukki ñeent ak ñeent junni ñent-fukk ak ñeent junni ñiñul ci diine, dañu leen tektal ci biir gakkug kóllëre gi ni yett Aaróona bi saxoon. Ba yett Aaróona bi saxee, mu indi wuutal ci diggante Aaróona ak yeneen yette yi yu xeeti Israyil yi, yi saxul woon. Ci Mbind mi, taw la jural saxug garab yi.

Yépp yonnéebkat yi yépp dañuy wax ci fan yi mujj, ba tax na yaru sërín Aarón mi di tektal njabbara gi ñeel téeméeri ñeent fukki ñeent ñaari junni ñaar fukki ñeent, ci benn xalis bu méngook Eliya ca Karmel ak Millerite yi atum 1844. Mu jëm ci jamono ji am na wér-wér gu leer diggante yégle gu dëgg ak yégle gu dul dëgg ci tawte gu mujj ga. Wér-wér googu Yowel mooy ko def bu mu xamle ne “biiñ bu bees” dogg nañu ko ci benn xeetu nit. Xeetu nit ñi ñu dogge biiñ bu bees bi ci seen gémmiñ, ñoom ñoo di màndarga yi Esayi wax ci Efrayim. Ñoom itam ñoo doon ñi jiiñ taalibe yi ne da ña màndi ca Pentekot. Te ñoom itam ñoo di ñi bunt, ñi 1888, ñi topp seen baay yi, ñi doon ñi bunt ñi 1863. Lépp linii yonnee yii méngoo nañu ak linii bi Soeur White wax ne moo am ba àddina xam ne Adventism xamoon na lu jëm ci boli taal yi Nashville lu tollu ci benn téeméeri at ak ñaar fukki at ak juróom, te waxul dara.

8, Juróom-ñaari fukk ak benn}

Limbu fukk ak juróom-ñett ak limbu juróom-ñaar dañuy mel ni ay ràññee ci sarxalkatug ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent-junni ñi, ñoom ñi di saañu jamono yu mujj yi, te loolu dafay tektale booloo Yàllaay ak nit. Limbu juróom-ñaar mooy cër gu nekk ci limbu fukk ak juróom-ñett, mi di limbu sarxalkat yu xam-xam yi fukk ak juróom-ñett ñi, ñi bokk ak Sarxalkat bu Kowe bi, te ñu taxaw a xeex buur Ujiya, mi doon jéem a rendi cuuraay ci bërëb bu sell bi. Fukk ak juróom-benn dafay

tektale Yàllaay gu boolook nit ci wàllu sarxalkatug kanisa gu nangu ndam. Jaar-jaaru ug Ujiya moo boolee sarxalkat boobu bu fukk ak juróom-benn ci ndogal bu tar boobu sax, mi méngook rebbeliyoŋu Tolome ba noppee xeexu Rafia. Yonent yépp dañuy jëfandikoo jamono yu mujj yi, ba noonu sarxalkatu Yàllaay gu boolook nit, mi di sarxalkatug kanisa gu nangu ndam, gu ñu defaree ak fukk ak juróom-ñett sarxalkati nit ak benn Sarxalkat bu Kowe bu Yàllaay, dañu ko ràññee ci jaar-jaar boobu tambalee woon ci atum 2014 bi ñu tàmbalee xareb Ukreem.

Saaru mbooloom Génesis bu fukk ak ñaar ay xaaj, xaaj bi ci digg mooy xaaj fukk ak juróom-ñaari. Aaya bi ci digg ci mbooloom fukk ak ñaar ay xaaj mooy aaya fukk ak ñaar. Aaya fukk ak ñaar mooy mandarga wu leer bu wane jeexital waxtaan wi ci diggante Yàlla ak Ibraaima, bi tàmbalee woon ci aaya benn; noonu mu wone ne aaya fukk ak ñaar mooy jeexital réewu kàddu gu yonent te yor màndarga alifbe Héber bi am fukk ak ñaar araf. Aaya bi ci digg ci réewu aaya yu fukk ak ñaar mooy aaya fukk ak benn, te moom itam mooy ci digg ci ñetti aaya yi di jëfandikoo ngir xamale ràññee bu téeméeri ñeent-fukk ak ñeenti junni ñi. Kon nag, aaya fukk ak benn mooy ci digg ci ñetti aaya yu wuute, te aaya fukk ak benn mooy yóbbu dëgg gu mag gi dul rekk ci ñaari-fukk ak ñaar aaya yi, waaye itam ci ñetti aaya yi mu nekk ci seen biir; noonu mu wone ne aaya fukk ak benn ak fukk ak ñaar ñooy njàlbéen ak jeexital xalaat bu mag bi. Noonu, ci xaaj fukk ak juróom-ñaari, aaya fukk ak benn ba fukk ak ñaar mooy téeméer bu mag bu xaaj yi fukk ak benn ba fukk ak ñaar.

Diggante bàyyi ci ay sarax yu fukki ak benn ba fukki ak ñaar ci téereb Mataay mooy sarax su fukki ak juroom-benn.

Noonu mu sant ay taalibeem ne bu xamle kenn ne mooy Yeesu Almasi bi. Matye 16:20.

Ni ci diggante bi téere Génesis, saraxeer ñaar-fukk bi màndarga mujjug waxtaan wu jëm ci benn mbir bu tàmbalee ci saraxeer fukk ak ñett, ba Kirist ak taalibe yi agsee Caesarea Philippi.

Bi Yeesu agsee ci weti Sesarë Filib, mu laaj ay taalibeem ne leen: Kan la nit ñi naan maa di, man Doom-aadama bi? Ñu tontu ko ne: Ñenn ñi naan yaa di Yaxya mi sóob; ñeneen ñi, Eli; te ñeneen it, Yeremiya walla kenn ci yonent yi. Mu ne leen: Waaye yéen, kan ngeen naan maa di? Simon Piyeer tontu ne ko: Yaa di Almasi bi, Doom Yàlla ju dund ji. Yeesu tontu ne ko: Barkeel nga, Simon Barjona; ndaxte du soxna ak deret a la ko xamal, waaye sama Baay bi nekk ci asamaan. Te maa ngi ne it la: yaw yaa di Piyeer, te ci doj wii laay tabax sama kërgeemm gi; te bunti safara du ko man a not. Te dinaa la jox caabi nguuru asamaan; te lépp loo lëj ci suuf, dinañu ko lëj ci asamaan; te lépp loo yiwi ci suuf, dinañu ko yiwi ci asamaan. Noonu mu sant ay taalibeem bu wóor ne buñu wax kenn ne moom mooy Yeesu Almasi bi. Macë 16:13–20.

Raphia ak Panium

Du amul li cër bu digg bi ci Macë ak mooy waxtaan wu wér te aju ci benn mbir bu wér, waaye itam ni misaal yi aju ci kóllère te seede bi Génèse di wax méngoo ak xarebu Raphia, noonu itam waxtaanu Macë am na fa mu njëkkale ci Césarée Philippe, mooy Panium. Panium bi nekk ci aaya fukki ak juróom-ñett bi ci Daniel benn fukki ak benn, mooy digganteb sàrtu Macë bu am fukk ak ñaar ay sarax, te Raphia bi nekk ci aaya fukki ak benn bi ci Daniel benn fukki ak benn, mooy

digganteb sàrtu Génèse bu am fukk ak ñaar ay sarax.

250 at mi tàmbalee ci 457 BC jeex na ci 207 BC, mooy diggante Raphia bu aaya fukk ak benn ba ak Panium bu aaya fukk ak juróom, fa la màndargaal xaraf bésug Yàlla bi Abraham jël ci xaraf guddi ak waxin Piyeer ci Almasi bi booloo. Ci téere Matye ci rëdd bi, Piyeer dafa seede ne xam na Kirist, Doomu Yàlla, ci Batisemam.

Simon mooy “ki dégg”, te Barjona mooy “doomu xalam.” Simon moo nekkoon ku dégg yégleb sóobug Kirist, ba Xel Mu Sell mi wàcce ci melow xalam. Sóobug Kirist dafa doon misaal bu August 11, 1840, ba malaka mu mag mi ci Peeñu fukki wàcc. Benn malaka boobu moom itam wàcc na ci 9/11. Piyeer dafa tegtal ñi xam ne 9/11 mooy yégleb nattu gi ci xeetu nit ñi ñuy wax ñeenti fukki ak ñeenti junni.

Piyeer dafay tegu ñi di jëfandikoo yoonu “rëdd ci kaw rëdd.” Moom mooy “doom” bu pitax bi; noonu nag, ndaxte doom la, ci njàngat bu misaal mi, dafay tegu xeetu maas bu mujj bi. Piyeer mooy misaal bu maas bu mujj bi, te ak limu turam ci misaal, dafay tegu ñoom ñi di tééméer ak ñent-fukk ak ñeent junni. Piyeer dafay tegu xeetu maas bu mujj bi ñiy dégg yégleb kàttan ga bi Kirist feeñee ci rëdd gu yonent bi. Piyeer xamoon na yégleb ga bokk ak sóobu Yeesu ci ndox, te moo tax mu man a xàmmi Yeesu ni moom mooy Ki ñu diiñal, maanaam Almasi bi ci Ebraayik, ak Kirist ci Gereg. Piyeer dafay tegu ñi xam ne malaakam Peeñu gi 18 bi wàccoon ca 9/11, wàccoon na itam ci 11 Awoot 1840. Piyeer dafay tegu ñi xam ne 9/11 mooy màndarga yoon wu ñuy taxawal rekk ci seede su ñaari wala ñetti rëdd.

Wàkku Pexe mooy ne 9/11 mooy màndarga ne ñetteelu ayuub bi agsi na, te loolu mooy yégleb nattu bi ngir ñàkkare ji mujj. Fekkug waxu dëgg boobu la tur wi di soppi. Ibraayma nekk na ca Raphia, te Piyeer nekk na ca Panium, tuuti lu jiitu bant ba. Diggante Panium ak bant ba, Piyeer dina seeti Tundu Soppikuw Melokaan wi. Ca Panium la Simeyon soppi ba nekk Piyeer, ba mu joxeee wàkku wax dëggam ci yégleb nattu bi ngir jamonoam. Ci ñent fukki junni ak ñent-fukki ñaar ñi, yégleb nattu boobu mooy Islaam bu ñetteelu ayuub bi, bi agsi ci jaar-jaari yonent ci 9/11.

Ndàqareb Adventism tàmbalee na 9/11, te ci mujju nattu Adventism, yégleb Islaam bu ñetteelu musibaa moo xamle kañ ak fan la turu Simon soppeeku. Yégleb bi Piyeer dégge ci mujjaat, bi ñu melaloon ak yéglebu 9/11 ca ndoortel ga, mooy yégleb gu jubbantal gu ay ballu safara Nashville. Foofa la bésu màndarga yi di agsi, ànd ak yékkati ràññee bi ak bunt bu tēj bu Bésu Jotale.

Dina nu war ci yeneen mbir yii ci bind bi ci topp.